

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 27.4.2023
SWD(2023) 125 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE
SOUHRN ZPRÁVY O POSOUZENÍ DOPADŮ

[...]

Průvodní dokument k

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

**o patentech, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem, a o změně
nařízení (EU) 2017/1001**

{COM(2023) 232 final} - {SEC(2023) 174 final} - {SWD(2023) 123 final} -
{SWD(2023) 124 final}

Souhrnný přehled
Posouzení dopadů návrhu nařízení, kterým se zřizuje rejstřík patentů, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem, systém hodnocení nezbytnosti patentů, spravedlivý, přiměřený a nediskriminační mechanismus řešení sporů a postup pro předběžné stanovení souhrnného licenčního poplatku za normu.
A. Potřeba opatření
Proč? Jaký problém se řeší?
Patenty, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem („patenty SEP“), jsou patenty, které chrání technologii nezbytnou ke splnění průmyslové normy. Takovými normami jsou například komunikační normy (např. 3G, 4G, 5G, WiFi, NFC), normy pro kompresi a dekompresi audio/video (MPEG, HEVC), stejně jako normalizované technologie pro ukládání a výměnu dat (CD a DVD), formáty fotografií (JPEG) a HAVi (Home Audio/Video Interoperability). V praxi se mnoho komunikačních norem týká všech připojených zařízení, včetně telefonů, chytrých televizorů, propojených automobilů, inteligentních měřičů a mobilních platebních terminálů; další normy se také používají v široké škále produktů. Použitelnost patentů SEP pokrývajících všechny tyto normy (zejména pro komunikaci) se bude zvyšovat s rozvojem „internetu věcí“ a také s mnoha iniciativami zaměřenými na ekologickou transformaci (např. úspora energie). Patenty SEP jsou „nezbytné“ v tom smyslu, že patentovaný vynález musí být v produktech použit (prováděn), aby vyhovovaly technické normě. V důsledku toho má vlastník patentu SEP na trhu vůči subjektu provádějícímu normalizované technologie výhodné postavení, protože k použití jeho patentu SEP neexistuje alternativa. Ačkoli pro některé funkce (např. video) mohou existovat různé normy, k některým široce používaným normám (zejména mobilní připojení jako 4G a 5G) neexistuje alternativa. Aby se omezilo nebo zabránilo zneužívání této pravomoci, požadují organizace pro tvorbu norem, v nichž jsou společnosti členy a u nichž společnosti přihlašují své patenty SEP, aby se zavázaly poskytovat provádějícím subjektům licence ke svým patentům SEP za „spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních“ podmínek (podmínek FRAND). Kromě tohoto obecného závazku neexistuje žádný právní předpis EU, který by konkrétně upravoval udělování licencí k patentům SEP. Během přípravy této iniciativy Komise shromáždila značné množství důkazů od zúčastněných stran, včetně malých a středních podniků, z nichž vyplynulo, že proces udělování licencí k patentům SEP není účinný a vyžaduje větší transparentnost a strukturu. Otázky související s udělováním licencí k patentům SEP jsou také pravidelně předkládány orgánům pro hospodářskou soutěž, včetně Generálního ředitelství Evropské komise pro hospodářskou soutěž. Mezi hlavní problémy, které vyvolávají obavy, patří vysoké transakční náklady týkající se udělování licencí a nejistota ohledně zátěže, kterou představují licenční poplatky za patenty SEP. Vzhledem k nedostatku informací nemohou provádějící subjekty posoudit expozici patentům SEP v dostatečném předstihu, aby mohly při plánování svého podnikání s produkty zohlednit náklady na licence. Na druhou stranu si vlastníci patentů SEP stěžují na dlouhá a nákladná jednání, zejména s velkými provádějícími subjekty. Konkrétně byly u těchto problémů zjištěny tyto příčiny: zaprvé, informace o tom, kdo patenty SEP vlastní, jsou omezené a není jisté, zda jsou všechny patenty, které mají být licencovány, k provádění normy skutečně nezbytné. Za druhé, existuje jen velmi málo informací o licenčních poplatcích za patenty SEP (spravedlivé, přiměřené a nediskriminační poplatky), takže provádějící subjekty s

malými nebo žádnými odbornými znalostmi či zdroji nemohou posoudit přiměřenost požadavku vlastníka patentu SEP na licenční poplatky. Licenční spory mohou být časově i finančně náročné. Proto pouhá hrozba soudního příkazu (vedoucího k pozastavení výroby produktů domněle porušujících práva) a pravděpodobnost dlouhého a nákladného soudního řízení může vytvářet na provádějící subjekty, zejména malé a střední podniky, značný tlak, aby souhlasily s licencí za sazby, které nemusí být FRAND. Pro vlastníky patentů SEP vyžaduje soudní řešení také značné množství zdrojů a zejména času, během kterého nemají příjmy z licenčních poplatků.

Trh s příjmy z licencí je významný. V roce 2015 se odhadovalo, že jen na normy pro mobilní telefonii připadá celosvětově přibližně 18 miliard USD. Za předpokladu, že společnosti v EU platí poměrný podíl k HDP EU, zaplatí provádějící subjekty v EU ročně nejméně přibližně 3 miliardy EUR za licenční poplatky. Na celém světě působí přibližně 261 aktivních poskytovatelů licencí SEP, z toho 31 v EU (klíčovými hráči jsou společnosti Nokia, Ericsson, Phillips a Siemens), kteří vlastní přibližně 15 % celosvětových patentů SEP. Počet potenciálních provádějících subjektů v EU se odhaduje na 3 800.

Čeho by měla tato iniciativa dosáhnout?

Cílem této iniciativy je: i) zajistit, aby koncoví uživatelé, včetně malých podniků a spotřebitelů v EU, mohli využívat produkty založené na nejnovějších normalizovaných technologiích za přiměřené ceny; ii) učinit z EU atraktivní místo pro inovace a vývoj norem (i pro globální účastníky) a iii) zajistit, aby vlastníci patentů SEP i provádějící subjekty v EU inovovali v EU, vyráběli a prodávali produkty v EU a byli konkurenceschopní na světových trzích mimo EU.

S cílem dosáhnout tohoto výsledku usiluje iniciativa o usnadnění jednání o licencích k patentům SEP a o snížení transakčních nákladů pro vlastníky patentů SEP i provádějící subjekty tím, že i) jasněji stanoví, kdo je vlastníkem patentů SEP a které patenty SEP jsou skutečně nezbytné; ii) zajistí větší jasnost ohledně spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních licenčních poplatků a dalších podmínek a iii) usnadní řešení sporů týkajících se patentů SEP.

Jakou přidanou hodnotu budou mít tato opatření na úrovni EU?

Očekává se, že opatření na úrovni EU ušetří náklady zúčastněným stranám, vlastníkům patentů SEP i provádějícím subjektům a členským státům. Například by existoval jeden rejstřík patentů SEP, jedno ověření nezbytnosti u každé skupiny patentů, jedna společná metodika pro tato ověření a zjednodušený a transparentní dohodovací postup pro stanovení podmínek FRAND. Vlastníci patentů SEP a provádějící subjekty by nemuseli v každém členském státě EU nést stejné náklady, jako by tomu bylo v případě vnitrostátních řešení, zejména v situaci, kdy je většina norem regionálních nebo globálních.

B. Řešení

Jaké legislativní a nelegislativní možnosti politiky byly zvažovány? Je některá možnost upřednostňována? Proč?

Možnosti politiky jsou vytvářeny postupně, každá z nich přidává nové prvky k té předchozí.

- Možnost č. 0: **beze změny stávající politiky.**
- Možnost č. 1: **dobrovolné pokyny.** Stanoví nezávazné pokyny pro udělování licencí k patentům SEP. Kompetenční centrum pro patenty SEP vytvořené v rámci úřadu EUIPO¹ by poskytovalo bezplatné poradenství malým a středním podnikům v oblasti licenčních jednání (včetně školení) a monitorovalo trh s patenty SEP, provádělo studie o udělování licencí k patentům SEP a podporovalo alternativní řešení sporů.
- Možnost č. 2: **rejstřík patentů SEP s ověřováním nezbytnosti.** Vlastníci patentů SEP, kteří by chtěli udělovat licence ke svým patentům SEP za licenční poplatky a vymáhat je v EU, by museli své patenty zaregistrovat do rejstříku patentů SEP. Za účelem kontroly kvality rejstříku by ověřování nezbytnosti prováděl nezávislý hodnotitel podle metodiky, kterou určí Komise na úrovni EU, a podle systému spravovaného úřadem EUIPO. Dílčími možnostmi jsou i) kontrola všech registrovaných patentů nebo ii) kontrola malého počtu patentů předem vybraných vlastníky patentů SEP / provádějícími subjekty a náhodného vzorku patentů registrovaných každým vlastníkem patentu SEP.
- Možnost č. 3: **rejstřík patentů SEP s ověřováním nezbytnosti a smírčím řízením.** Před zahájením soudního sporu by strany licenčního sporu ohledně patentu SEP musely projít povinným smírčím řízením (s určitými výjimkami). Nezávislý smírce by se snažil pomoci stranám dosáhnout vzájemně přijatelných licenčních podmínek. Na konci procesu vydá smírce nezávaznou zprávu s doporučeními ohledně spravedlivé, přiměřené a nediskriminační sazby (s důvěrnou a nedůvěrnou částí).
- Možnost č. 4: **souhrnné licenční poplatky za patenty SEP.** Byly by stanoveny postupy pro stanovení souhrnných licenčních poplatků (tj. celkové maximální ceny) za používání normy před jejím zveřejněním nebo krátce po něm. Očekává se, že se vlastníci patentů SEP na těchto licenčních poplatcích dohodnou (případně s pomocí nezávislého zprostředkovatele z kompetenčního centra). Kromě toho by si provádějící subjekty i vlastníci patentů SEP mohli k souhrnným licenčním poplatkům vyžádat odborné stanovisko, přičemž by všechny zúčastněné strany mohly předložit své názory. V průběhu smírčího řízení by mohl být stanoven souhrnný licenční poplatek. Tento souhrnný licenční poplatek by nebyl závazný a byl by zveřejněn v rejstříku patentů SEP.
- Možnost č. 5: **clearingové středisko patentů SEP.** Zřízení jednotného kontaktního místa pro provádějící subjekty, kde mohou získat licence k patentům SEP složením souhrnného licenčního poplatku v kompetenčním centru. Vlastníci patentů SEP by měli středisko informovat o tom, jak mezi ně rozdělit souhrnný licenční poplatek, bez čehož by nemohli své licenční poplatky vybírat. Měli by také podepsat licenční smlouvy s každým provádějícím subjektem, který by provedl vklad. Veškeré licenční poplatky, které vlastníci patentů SEP nevyberou do jednoho roku od vkladu, budou provádějícím subjektům vráceny.

V případě všech možností by kompetenční centrum vybíralo poplatky za své činnosti a za činnosti zapojených externích odborníků (hodnotitelů nezbytnosti a smírců).

Kdo podporuje kterou možnost?

Možnosti byly navrženy na základě rozsáhlé analýzy stávající literatury, včetně příspěvků skupiny odborníků na patenty SEP a odvětví během série webových seminářů. Byly projednány s odborníky z praxe, kteří mají příslušné zkušenosti. Většinu možností lze porovnat s návrhy, které předložila skupina odborníků na patenty SEP a které získaly

¹ Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví.

významnou podporu jejích členů. Kromě toho se během veřejné konzultace projevila silná podpora pro větší informovanost veřejnosti o patentech SEP a spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních licenčních poplatcích, včetně souhrnných licenčních poplatků (zejména ze strany subjektů provádějících patenty SEP). Přibližně 53 % respondentů se domnívalo, že užitečné je rozhodčí řízení a přibližně 35 % za užitečnou považovalo mediaci. Respondenti uvedli, že tyto nástroje nejsou dostatečně využívány, především proto, že jsou důvěrné. Nedostatky stávajících mechanismů byly vyřešeny navrhovaným smírčím řízením (stanovení podmínek FRAND). Zejména malé a střední podniky uvedly, že nemají dostatek prostředků na vyjednávání s vlastníky patentů SEP, což svědčí o jejich podpoře všech opatření snižujících jejich transakční náklady.

C. Dopady upřednostňované možnosti

Jaké jsou výhody upřednostňované možnosti (je-li nějaká doporučena, jinak uveďte výhody hlavních možností)?

Upřednostňována je možnost č. 4. Tato možnost snižuje informační asymetrii mezi vlastníkem patentu SEP a provádějícím subjektem tím, že subjektu poskytuje informace o tom, kdo jsou příslušní vlastníci patentů SEP, kolik patentů SEP mají zapsáno v rejstříku a jaká je jejich míra nezbytnosti (odvozená z reprezentativního náhodného vzorku všech registrovaných patentů SEP) a jaké jsou potenciální (nebo maximální) celkové náklady na používání normalizované technologie (souhrnný licenční poplatek). Povinné smírčí řízení před zahájením soudního řízení pravděpodobně sníží náklady na řešení sporů týkajících se patentů SEP přibližně na 1/8, protože smírce pomůže oběma stranám dosáhnout dohody. Kompetenční centrum bude v souvislosti s patenty SEP a udělováním licencí k patentům SEP malým a středním podnikům poskytovat objektivní informace, poradenství a podporu. Přínosy a náklady jsou uvedeny v tabulce níže.

Tabulka 1: Průměrné přibližné roční náklady a přínosy upřednostňované varianty na dotčenou stranu a lokalitu (v milionech EUR).

		EU	mimo EU	Celkem
Subjekty provádějící patenty SEP	Náklady	-0,77	-0,77	-1,5
	Přínosy	12,89	13,03	25,9
	<i>Čistá hodnota</i>	<i>12,11</i>	<i>12,26*</i>	<i>24,4</i>
Držitelé patentu SEP	Náklady	-8,13	-46,04	-54,2
	Přínosy	3,79	21,50	25,3
	<i>Čistá hodnota</i>	<i>-4,33</i>	<i>-24,54</i>	<i>-28,9</i>
<i>Mezisoučet (čistý dopad pro provádějící subjekty a držitele)</i>		<i>7,8</i>	<i>-12,3</i>	<i>-4,5</i>
Přínos pro Evropský patentový úřad / národní patentový úřad		29,0		29,0
<i>Celkový čistý přínos</i>		<i>36,8</i>	<i>-12,3</i>	<i>24,5</i>

* týká se provádějících subjektů, které nejsou z EU a mají dceřiné společnosti v EU.

Poznámka: čísla se zaokrouhlují, což může ovlivnit celkové částky.

Jaké jsou náklady na upřednostňovanou možnost (je-li nějaká doporučena, jinak uveďte náklady na hlavní možnosti)?

Většinu nákladů upřednostňované možnosti by nesli držitelé patentů SEP, převážně ze zemí mimo EU. Tyto náklady se skládají zejména z poplatku za registraci patentu SEP a odměn hodnotitelům nezbytnosti. Kromě toho existují nejisté náklady v důsledku nepřímých účinků této možnosti, které mohou podnítit patentovou činnost, a tím zvýšit náklady na udržování patentů.

Jaký bude dopad na podniky, včetně malých a středních podniků a mikropodniků?
Mezi vlastníky patentů SEP se sídlem v EU je relativně málo malých a středních podniků (v řádu jednotek). Vlastníci patentů SEP z řad malých a středních podniků v současné době nemají dostatek prostředků na efektivní udělování licencí ke svým patentům SEP. Rejstřík by zviditelnil a pozitivně zhodnotil jejich portfolia patentů SEP, souhrnný licenční poplatek by jim pomohl odůvodnit jejich požadavky na licenční poplatky a postup stanovení podmínek FRAND (smírčí řízení) by jim poskytl příležitost usilovat o udělení licence, aniž by museli zahájit nákladný soudní spor (viz vysvětlení v kroku 3). Vlastníci patentů SEP z řad malých a středních podniků by rovněž mohli využívat snížené poplatky. Přibližně 85 % z 3 800 identifikovaných potenciálních subjektů provádějících patenty SEP tvoří malé a střední podniky. Inovativní malé a střední podniky již vytvářejí řadu aplikací využívajících normy (např. mobilní telefonie, Wi-Fi a NFC). Proto je pro tyto malé a střední podniky důležitá otázka, jak tyto technologie licencovat. Tato iniciativa se zabývá důležitými problémy, s nimiž se malé a střední podniky potýkají při vyjednávání o patentech SEP nebo při plánování podnikání, například velikostí portfolia patentů SEP, souhrnnými licenčními poplatky a stanovením podmínek FRAND. Kromě toho iniciativa nabízí provádějícím subjektům z řad malých a středních podniků snížené poplatky za využívání služeb kompetenčního centra a bezplatné poradenství v oblasti patentů SEP.
Očekávají se významné dopady na vnitrostátní rozpočty a správní orgány?
Ne. Plánovaný systém bude financován z poplatků vybíraných úřadem EUIPO za registraci, ověřování nezbytnosti, přístup k jeho zdrojům a smírčí řízení.
Očekávají se jiné významné dopady?
Žádné jiné významné dopady se neočekávají.
D. Návazná opatření
Kdy bude tato politika přezkoumána?
První hodnocení by mělo být provedeno pět let po vstupu nařízení v platnost.